

Зруйнована культурна спадщина

Об'єкти культурної спадщини, що постраждали під час агресивної війни, яка здійснюється Російською Федерацією проти України – станом на 18 березня

З моменту початку військових дій, російські «військові», крім інших військових злочинів, почали знищувати та грабувати українське та світове культурне надбання, яке знаходиться в зоні бойових дій та тимчасово окупованих територіях. Факти мародерства та знищення культурних пам'яток можна розділити на декілька груп:

I. МУЗЕЇ

➤ Іванківський історико-краєзнавчий музей

26.02.2022 р. був знищений Іванківський історико-краєзнавчий музей (Іванківська ОТГ Київської області).
https://censor.net/ua/photo_news/3319907/rosiyiski_okupanty_s_palyly_muzeyi_v_ivankovi_de_zberigalysya_roboty_mariyi_pry_machenko_foto

Музей розташовувався у колишньому панському маєтку. В ньому зберігалось 410 експонатів, в тому числі картини Марії Приймаченко, етнографічні предмети.

<https://cutt.ly/6Sni3il>

На сьогоднішній день музей повністю зруйнований. Є окрема інформація, що картини вдалось врятувати, але за іншою інформацією було втрачено близько 25 картин.

➤ Чернігівській військово-історичний музей

13.03.2022 р. був частково зруйнований Чернігівський Військово-історичний музей, філія Чернігівського історичного музею ім. Тарновського. Понівечений фасад, постраждала експозиція.

<https://www.facebook.com/photo?fbid=5322822014418482&set=a.403635176337215>

➤ Музей-садиба Попова

7.03.2022 будівлі т.з. замку Попова були обстріляні, в наслідок чого було пошкоджено будівлю 1864-1884 рр. 13.03.2022 р. було пограбовано Музей-заповідник «Садиба Попова». В музеї були представлені етнографічні речі, місцеві художники, речі пов'язані з будівлею.

<https://nv.ua/ukr/art/rosiyiski-okupanti-pograbuvali-muzey-u-zaporizkiy-oblasti-vkrali-unitaz-50224953.html>

II. ЗРУЙНОВАНІ ПАМ'ЯТКИ

➤ Дитяча бібліотека в Чернігові

11.03.2022 р. була майже повністю зруйнована будівля Чернігівської обласної бібліотеки для юнацтва, пам'ятка культури національного значення будинок колишнього музею Українських старожитностей Василя Тарновського (Чернігів, вул. Шевченка, 63), будівля другої половини XIX ст.

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=5316862925014391&set=pcb.5316862998347717>

➤ Археологічний культурний шар стародавнього Чернігова.

В наслідок обстрілів відбувається постійна руйнація археологічного культурного шару в центральній частині Чернігова. Потужність культурного шару складає тут до 3 м.

➤ Святогірська лавра

12.03.2022 р. була обстріляна Святогірська лавра. Було пошкоджено кілька приміщень, вибиті вікна в соборі Успіння пресвятої Богородиці (1859-1868)

<https://glavcom.ua/country/incidents/naslidki-obstrilu-svyatogirskoji-lavri-foto-video-829274.html>

➤ Брянська (Миколаївська церква)

11.03.2022 р. Внаслідок ракетного обстрілу вибуховою хвилею частково пошкоджено фасад та зовнішні вікна пам'ятки архітектури - Брянської (Миколаївської) церкви 1913-15 рр. (охоронний № 040024-Н), в якій нині розташовується Дніпропетровський будинок органної та камерної музики

<https://mkip.notion.site/66-f018a8f0520f40ed81be4375a35727a0>

➤ **Покровська (Різдва пресвятої Богородиці) церква у с. В'язівка Народицького району Житомирської області**

7.03.2022 р. Бомбардуванням частково знищено пам'ятку історії - дерев'яну Покровську (Різдва Пресвятої Богородиці) церкву, споруджену у 1862 р. (охоронний № 108)

<https://mkip.notion.site/4db845539d5f4174888303e19a7d6554>

➤ **Музей-садиба Попова**

7.03.2022 р. Артилерійськими обстрілами пошкоджено стіни пам'ятки історії та архітектури - будівлі манежу-стайні, а також інших історичних будівель, що входять до ансамблю споруд Василівського історико-архітектурного музею-заповідника "Садиба Попова" кін. XIX ст. (охоронний № 1128). За неперевіреними даними 13 березня 2022 р. було пограбовано російськими загарбниками історико-краєзнавчий музей, який розташовується у приміщеннях заповідника

[https://mkip.notion.site/12-](https://mkip.notion.site/12-0c31bd0ca1d74a859d99590eb40d4ac3)

[0c31bd0ca1d74a859d99590eb40d4ac3](https://mkip.notion.site/12-0c31bd0ca1d74a859d99590eb40d4ac3)

➤ **Церква Святого Георгія у с. Заворичі Броварського району Київської області**

7.03.2022 р. Внаслідок артилерійського обстрілу згоріла пам'ятка архітектури (щойновиявлений об'єкт культурної спадщини) - дерев'яна церква Святого Георгія 1878 р.

<https://mkip.notion.site/6d31624ec0f34aeda9c7db226ef33076>

➤ **Охтирська залізнична станція**

12.03.2022 р. Внаслідок бомбардування повністю знищено старовинну будівлю Охтирської залізничної станції 1895 р.

<https://mkip.notion.site/54999c2d749042968381611afaebf132>

➤ **Охтирський краєзнавчий музей**

8.03.2022 р. Внаслідок обстрілів постраждали фасади пам'ятки архітектури - будівлі Міського краєзнавчого музею початку ХХ ст. (охоронний № 121-См). Інформації стосовно пошкоджень музейної колекції наразі немає

[https://mkip.notion.site/10-](https://mkip.notion.site/10-11d93ddab784411180bca34d0221b33e)

[11d93ddab784411180bca34d0221b33e](https://mkip.notion.site/10-11d93ddab784411180bca34d0221b33e)

➤ **Круглий двір 1820 р. у колишній садибі Л.Є. Кеніга у м. Тростинець**

1.03.2022 р. Російською військовою технікою пошкоджено браму пам'ятки архітектури та містобудування - "Круглого двору" 1820 р. у колишній садибі Л.Є. Кеніга, (охоронний № 1547), а також зруйновано котельню місцевого художнього музею

[https://mkip.notion.site/16-](https://mkip.notion.site/16-beda2c7bc593404cbb68265634e8d39c)

[beda2c7bc593404cbb68265634e8d39c](https://mkip.notion.site/16-beda2c7bc593404cbb68265634e8d39c)

➤ **Харківський художній музей**

9.03.2022 р. Вибуховою хвилею пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури - будівлі Харківського художнього музею 1912 р. (охоронний № 7087-Ха)

<https://mkip.notion.site/11-4f3f2e11f2d045e0a8f115f8968f5c0b>

➤ **Свято-Успенський собор м. Харкова**

2.03.2022 р. Обстрілом пошкоджено пам'ятку архітектури - будівлю Свято-Успенського собору 1778 р. (охоронний № 693). У соборі вибито всі вікна, пошкоджені вітражі та постраждало церковне начиння

[https://mkip.notion.site/2-](https://mkip.notion.site/2-8e12808687564a99967b2fabaa7d81ae)

[8e12808687564a99967b2fabaa7d81ae](https://mkip.notion.site/2-8e12808687564a99967b2fabaa7d81ae)

➤ **Квітки-Основ'яненко, 11 у м. Харкові**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування 1824 р. / сер. XIX ст. (охоронні №№ 404, 7096-Ха).

[https://mkip.notion.site/11-](https://mkip.notion.site/11-7d41f21d0c9447398d28c0387ce9319b)

[7d41f21d0c9447398d28c0387ce9319b](https://mkip.notion.site/11-7d41f21d0c9447398d28c0387ce9319b)

➤ **Квітки-Основ'яненко, 12 у м. Харкові**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - будинку ресторану "Старе місто" 1840 р. (охоронні №№ 403, 7097-Ха)

[https://mkip.notion.site/12-](https://mkip.notion.site/12-4f781b2b9f13488895c1edca9b4238f6)

[4f781b2b9f13488895c1edca9b4238f6](https://mkip.notion.site/12-4f781b2b9f13488895c1edca9b4238f6)

➤ **Будівля Харківської державної наукової бібліотеки по вул. Короленка, 18 у м. Харкові**

2.03.2022 р. Вибуховою хвилею пошкоджено фасади, вікна, міжкімнатні двері та світловий ліхтар у пам'ятці історії, архітектури та містобудування - будівлі Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка 1899-1901 рр. (охоронні №№ 91, 7154-Ха)

[https://mkip.notion.site/18-](https://mkip.notion.site/18-7959349d8a0f4cf597dba10a329b0dcf)

[7959349d8a0f4cf597dba10a329b0dcf](https://mkip.notion.site/18-7959349d8a0f4cf597dba10a329b0dcf)

➤ **Житловий будинок «Слово» у м. Харкові**

7.03.2022 р. Внаслідок обстрілу пошкоджено фасад пам'ятки історії, архітектури та містобудування - житлового будинку "Слово" 1926-27 рр.

<https://mkip.notion.site/9-a7442d41e61144a59f8e1c1c2f440b97>

➤ **Будинок колишнього Наркомпраці у м. Харкові**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару та наступної пожежі частково зруйновано фасади, покрівлю, вікна та інтер'єри пам'ятки архітектури та містобудування -

будинку колишнього Наркомпраці 1925 р. (охоронний № 7212-Ха), в якому розташовується економічний факультет Харківського національного університету ім. В.Н. Каразіна

<https://mkip.notion.site/1-3-6fc1e38ceb0141af9ef3714008d3a421>

➤ **Вул. Сумська, 53 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок бомбардувань пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі поч. XX ст.

<https://mkip.notion.site/53-772f831055e64382a60d14774dda7328>

➤ **Вул. Сумська, 55 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок бомбардування пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - будинку колишнього профтехучилища 1890 р. (охоронний № 7411-Ха), в якому розміщується Харківська спеціальна школа ім. В.Г. Короленка

<https://mkip.notion.site/55-5fae4f468fa9418c9e2810ae20ab2008>

➤ **Вул. Сумська, 64 у м. Харків**

1.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару частково зруйновано пам'ятку архітектури та містобудування - будівлю колишнього обкому Компартії України 1951 р. (охоронний № 7414-Ха), в якому нині розміщується Харківська обласна держадміністрація

<https://mkip.notion.site/64-73f3a26176094eee9fa3d8b0c4723f74>

➤ **Вул. Сумська, 86 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок бомбардування пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - колишньої будівлі СПКТБ 1914 р. (охоронний № 7423-Ха)

<https://mkip.notion.site/86-95964427ec7c42a0aa4e36cfd57a5262>

➤ **Будівля університетської церкви преп. Антонія Великого у м. Харків**

2.03.2022 р. Обстрілом пошкоджено пам'ятку архітектури - будівлю університетської церкви преп. Антонія Великого, збудованої у 1820-23 рр. (вибито всі вікна, постраждало церковне начиння)

<https://mkip.notion.site/25-6b8bbadc63e64c0da300030069294b2a>

➤ **Ярослава Мудрого, 13 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок бомбардування пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі поч. XX ст.

<https://mkip.notion.site/13-a0d4d3f7887c43aeb02a5abd28c8db4f>

➤ **Ярослава Мудрого, 15 у м. Харків**

6.03.2022 Внаслідок бомбардування пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі поч. XX ст.

<https://mkip.notion.site/15-e876d9652c5e481c851f87032fa16feb>

➤ **Майдан Героїв Небесної сотні, 3 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок бомбардувань пошкоджено вікна пам'ятки архітектури та містобудування - житлового будинку початку XX ст. (охоронний № 7038-Ха)

<https://mkip.notion.site/3-412bb17181b7464285e071a7db539405>

➤ **Майдан Героїв Небесної сотні, 32 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна старовинної будівлі кінця XIX - поч. XX ст.

<https://mkip.notion.site/32-4140914903934375aa97429db36cb928>

➤ **Майдан Героїв Небесної сотні, 36 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару постраждали фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - колишньої будівлі судових установ 1899-1902 рр. (охоронний № 7041-Ха), в якій нині розміщується Харківський апеляційний суд

<https://mkip.notion.site/36-3973a52c90d54d989ffd7a0a2e59a597>

➤ **Майдан Героїв Небесної сотні, 5 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок бомбардування частково знищена історична двоповерхова будівля XIX - початку XX ст.

<https://mkip.notion.site/5-311c200c12f74181ae09ca13d81b7f7e>

➤ **Майдан Героїв Небесної сотні, 7 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок бомбардувань пошкоджено фасади та вікна старовинного будинку XIX - поч. XX ст.

<https://mkip.notion.site/7-beee3a27d5874649b263f0faf0e07a75>

➤ **Майдан Конституції, 12 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - адміністративного будинку 1849 р. (охоронний № 7119-Ха)

<https://mkip.notion.site/12-ba2ae1a7784e4d26b3e3d1c75e7c34e3>

➤ **Майдан Конституції, 14 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - будинку колишнього центрального лекторію кін. XIX – поч. XX ст. (охоронний № 7121-Ха)

<https://mkip.notion.site/14-e50f6c11fb374ed492f2221af0ef958f>

➤ **Майдан Конституції, 2-4 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки архітектури та містобудування - колишнього житлового будинку ХТЗ, ХТГЗ і ХЕМЗу 1950-66 рр. (охоронні №№ 66, 7114-Ха)

<https://mkip.notion.site/2-4-558a87ec493447588067effccc22b0aa>

➤ **Майдан Конституції, 7 у м. Харків**

2.03.2022 р. Внаслідок ракетного удару пошкоджено фасади та вікна пам'ятки історії, архітектури та містобудування - будинку колишнього міськвиконкому 1950 р. (охоронні №№ 15, 33, 7116-Ха), в якому розміщується Харківська міськрада

<https://mkip.notion.site/7-4c41c104a5bc448cb26680d7365ed7f8>

➤ **Майдан Людвіга Фейєрбаха, 6 у м. Харків**

6.03.2022 р. Внаслідок бомбардування пошкоджено фасади та вікна старовинного будинку кін. ХІХ - поч. ХХ ст.

<https://mkip.notion.site/6-a8df8d2d8d624f2da3bda125466ec8f8>

➤ **Московський проспект, 45 у м. Харків**

8.03.2022 р. Ракетним обстрілом пошкоджено фасади та інтер'єри пам'ятки історії, архітектури та містобудування - будинку Першого реального училища 1875-77 рр. (охоронні №№ 357, 2281-Ха), в якій нині розміщено Державний біотехнологічний університет

<https://mkip.notion.site/45-0091c9875cf940a6851c41fc81219d94>

➤ **Кінотеатр ім. Щорса у м. Чернігів**

27.02.2022 Влученням ракети частково зруйновано пам'ятку архітектури - будівлю колишнього кінотеатру ім. Щорса 1935-47 рр. (охоронний № 76-Чг), в якій розташовувався Обласний молодіжний центр

<https://mkip.notion.site/5-8d88e4a58dc449ad8df19850c0481819>

Таким чином під час бойових дій російськими «військами» знищено чи пошкоджено значна кількість пам'яток історії та культури. І це лише станом на 18 березня. Збільшення пошкоджених об'єктів відбулось у першій декаді березня, щоб безперечно, пов'язано зі зміною тактики, яка застосовувалась військами, а саме перехід від активних наступальних дій до облоги населених пунктів та міст з використання під час них регулярних артилерійських та авіаційних ударів насамперед некерованою зброєю. Серед цих фактів виділяються факт пограбування музею у м. Василівка Запорізької області. В даному випадку російські «війська» здійснили виключно мародерський вчинок, який не був обумовлений а ні військовою необхідністю, а ні якимось іншими причинами, а вірогідно виключно низьким рівнем освіти, як солдатів, так і їх командирів, а також низьким моральним станом загарбників, що призвело до нехтування традиціями ведення війни прийнятими у цивілізованих суспільствах. В подальшому можна припустити збільшення подібних фактів у разі просування «військ» мародерів далі на українську територію..